Μ. Τρίτη: «Μή μείνωμεν ἔξω τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ!» (Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 10 Απριλίου, 2023

(Θεολογικό σχόλιο στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μεγάλης Τρίτης)

«***Τη αγία και μεγάλη Τρίτη της των δέκα παρθένων παραβολής, της εκ του ιερού Ευαγγελίου, μνείαν ποιούμεθα***». Αυτό είναι το συναξάρι της δεύτερης ημέρας της Μεγάλης Εβδομάδος. Ο Νυμφίος της Εκκλησίας και της ψυχής μας,«***ο ωραίος κάλλει παρά πάντας βροτούς***», οδεύει προς το εκούσιο Πάθος Του, καλώντας κοντά Του όλους εμάς τους πιστούς Του, για να μας κάνει κοινωνούς των σωτηριωδών παθημάτων Του και του θριάμβου της Αναστάσεώς Του.

Οι θείοι Πατέρες όρισαν την αγία αυτή ημέρα να θυμηθούμε μια από τις πιο παραστατικές και διδακτικές παραβολές του Κυρίου μας: την **παραβολή των Δέκα Παρθένων**. Κι’ είχαν το σκοπό τους. Η συνοδοιπορία με το Χριστό μας προς το Θείο Πάθος δεν θα πρέπει να είναι τυπική και απλά συναισθηματική, αλλά θα πρέπει να είναι ολοκληρωτική συμμετοχή στην εν Χριστώ πορεία και να συνοδεύεται από οντολογική αλλαγή του είναι μας. Η ενθύμηση της παραβολής των δέκα παρθένων είναι μια άριστη πνευματική άσκηση για να μην διαφεύγει από τη σκέψη μας η επερχόμενη μεγάλη, επιφανής και συνάμα **φοβερή ημέρα της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου μας**.

Την παραβολή των δέκα Παρθένων διασώζει ο ευαγγελιστής Ματθαίος στο 25^{ο} κεφάλαιο του Ευαγγελίου του. Με την ευκαιρία μιας καταπληκτικής εσχατολογικής ομιλίας Του ο Κύριος είπε και την εξής παραβολή: Η Βασιλεία των ουρανών μοιάζει με δέκα παρθένες οι οποίες αφού πήραν μαζί τους τα λυχνάρια τους πήγαν να υποδεχθούν τον νυμφίο. Πέντε από αυτές ήταν σώφρονες και φρόντισαν να έχουν μαζί τους απόθεμα λαδιού για τα λυχνάρια τους, ενώ οι άλλες πέντε ήταν ανόητες και δεν φρόντισαν να έχουν μαζί τους το αναγκαίο απόθεμα λαδιού. Επειδή δε αργούσε ο νυμφίος και η νύχτα προχωρούσε έπεσαν να κοιμηθούν. Τα μεσάνυχτα ακούστηκε μια γοερή κραυγή η οποία ανήγγειλε τον ερχομό του νυμφίου. Οι παρθένες σηκώθηκαν για να προαπαντήσουν τον νυμφίο. Οι μεν σώφρονες παρθένες, οι οποίες είχαν απόθεμα λαδιού άναψαν τα λυχνάρια τους και περίλαμπρες περίμεναν την είσοδο του νυμφίου, για να μπουν μαζί του στη λαμπρή γαμήλια χαρά. Οι δε μωρές ξύπνησαν αιφνιδιασμένες και μη μπορώντας να ανάψουν τα λυχνάρια τους, ζητούσαν απεγνωσμένα από τις σώφρονες να τους δώσουν λίγο λάδι από το δικό

τους. Εκείνες τους απάντησαν πως μόλις αρκεί για τα δικά τους τα λυχνάρια και καλά θα κάνουν να πάνε να αγοράσουν. Οι ανόητες παρθένες έτρεξαν, καταμεσής της νύχτας, να αγοράσουν λάδι, αλλά εν τω μεταξύ ο νυμφίος έφθασε και μπήκε στο χώρο του γάμου με τις πέντε φρόνιμες παρθένες και η πόρτα έκλεισε ερμητικά και οριστικά. Οι ανόητες παρθένες έφθασαν καθυστερημένες και άρχισαν να φωνάζουν: Κύριε, Κύριε άνοιξέ μας. Αυτός τους απάντησε αλήθεια σας λέγω πως δεν σας γνωρίζω. Έμειναν τελικά έξω του νυμφώνος. Έκλεισε την παραστατική αυτή παραβολή του ο Κύριος με την εξής σωτήρια προτροπή: «***Γρηγορείτε ουν, ότι ουκ οίδατε την ημέρανουδε την ώραν εν η ο Υιός του ανθρώπου έρχεται*** » (Ματθ. 25, 13) και «***γρηγορείτε ουν΄ ουκ οίδατε γαρ πότε ο κύριος της οικίας έρχεται, οψέ ή μεσονυκτίου ή αλεκτροφωνίας ή πρωί΄ μη ελθών εξαίφνης εύρη υμάς καδεύδοντας***» (Μάρκ. 13, 35).

Η παραβολή αυτή έχει ως σκοπό να θυμίσει στους πιστούς πως **η Δευτέρα και ένδοξη Παρουσία του Κυρίου θα γίνει ξαφνικά**, θα έρθει «***ως κλέπτης εν νυκτί***» (Α΄ Θεσ. 5, 2). Γι’ αυτό θα πρέπει οι πιστοί να είναι πάντοτε, ανά πάσα στιγμή έτοιμοι, για την υποδοχή Του, διαφορετικά θα μείνουν έξω από τη βασιλεία του Θεού και θα χαθούν. Αυτή η ζωή είναι το στάδιο προετοιμασίας μας για την αιωνιότητα. Αν δεν αλλάξουμε πορεία ζωής, αν δεν υπερβούμε τον πτωτικό και αμαρτωλό εαυτό μας, αν δεν εφοδιάσουμε την ψυχή μας με ουράνιους θησαυρούς, αν δεν στολιστούμε με αρετές και δε συνταχθούμε οντολογικά με το Σωτήρα Χριστό είναι σίγουρο ότι θα βρεθούμε εκείνη τη φοβερή ημέρα της Κρίσεως έξω από την ατέρμονη Βασιλεία του Θεού, προορισμένοι για την αιώνια κόλαση, όπου «***εκεί έσται ο κλαυθός και ο βρυγμός των οδόντων*** » (Λουκ. 13, 28). Τότε, διαβεβαίωσε ο Κύριος, εσείς οι ασεβείς, με φόβο και με ανείπωτο τρόμο, «***όψησθε Αβραάμ και Ισαάκ και Ιακώβ και πάντας τους προφήτας εν τη βασιλεία του Θεού, υμάς δε εκβαλλομένους έξω*** » (Λουκ. 13, 28). Τρομερό πραγματικά να φαντάζεται κάποιος αυτή την πραγματικότητα, πόσο μάλλον να τη βιώσει κιόλας!

Έτσι οι θείοι Πατέρες έκριναν σκόπιμο να αφιερώσουν μια ημέρα της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος στην **ανάμνηση της εσχατολογικής αυτής παραβολής των δέκα παρθένων**. Το κατανυκτικό κλίμα αυτών των αγίων ημερών είναι η καλλίτερη στιγμή για να υπενθυμίσει η αγία μας Εκκλησία στους πιστούς το **φοβερό και απρόοπτο της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου**. Επίσης η εγρήγορση είναι συνυφασμένη με το Πάθος του Θεανθρώπου. Ο Ίδιος ο Κύριος κατά τη δραματική νύκτα της συλλήψεώς Του στον κήπο της Γεθσημανή τόνιζε στους μαθητές του « ***Γρηγορείτε και προσεύχεσθε***» (Μάρκ. 14, 38)!

Μέσα στην κατανυκτική ατμόσφαιρα της Μεγάλης Εβδομάδος η μνεία της Δευτέρας Παρουσίας και η ανάγκη της συνεχούς ετοιμασίας για την τρομερή εκείνη ημέρα, είναι επιτακτική. Ο επίγειος βίος μας είναι καθοριστικός για τον επέκεινα της ζωής αυτής προορισμού μας. Οι φρόνιμες παρθένες φρόντισαν να είναι έτοιμες για την

υποδοχή του Νυμφίου, σε αντίθεση με τις μωρές και νωθρές παρθένες, οι οποίες είχαν διασπάσει την προσοχή τους σε άλλες δευτερευούσης σημασίας έννοιες και δεν φρόντισαν να έχουν τα απαραίτητα εφόδια για την υποδοχή του Νυμφίου και να εξασφαλίσουν την είσοδό τους στη λαμπρή γαμήλια ευφροσύνη.

Οι παρθένες συμβολίζουν τις ψυχές μας και η προμήθεια λαδιού για το λυχνάρι είναι ο επίγειος συνεχής αγώνας για να κάνουμε το θέλημα του Θεού, να κάνουμε έργα ευποιίας, να παραμερίζουμε από την ύπαρξή μας συνεχώς όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι παρείσακτα στη φύση μας και αντιστρατεύονται την πνευματική μας πρόοδο και τελείωση. Το λυχνάρι είναι η παρρησία μας μπροστά στο Θεό. Οι φρόνιμες παρθένες συμβολίζουν της αγαθής προαιρέσεως ψυχές, οι οποίες ζουν αδιάκοπα την λαχτάρα της ένωσής τους με το Νυμφίο της Εκκλησίας, τον σωτήρα Χριστό. Γι' αυτό αγωνίζονται αέναα να αποκτούν αρετές και πνευματική προκοπή και να περιθωριοποιούν όλα εκείνα τα στοιχεία, τα οποία αντιστρατεύονται την ένωσή τους με το Θεό. Οι μωρές παρθένες συμβολίζουν τις ράθυμες, αδιάφορες και εν πολλοίς εχθρικά προς το Χριστό διατελούσες ψυχές. Είναι εκείνες οι ψυχές οι οποίες απορροφημένες από την υλιστική ευδαιμονία, αδιαφορούν για την πνευματική πρόοδο και την εν Χριστώ σωτηρία.

Το φοβερό γεγονός της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου θα γίνει, όπως αναφέραμε ξαφνικά και σε χρόνο ανύποπτο και θα πληρώσει με χαρά ανείπωτη τις φρόνιμες και αγαθές ψυχές και θα φέρει φόβο και αγωνία στις μωρές ψυχές. Οι μεν πρώτες θα επιβραβευτούν για την σώφρονα στάση τους και θα εισέλθουν στην ατέρμονη βασιλεία του Θεού, ενώ οι δεύτερες εξ' αιτίας της αμέλειάς τους θα αποκλειστούν από τη βασιλεία του Θεού και θα βυθισθούν στην κατάσταση της παντοτινής λύπης και της τιμωρίας, «***εις το πυρ το αιώνιον το ητοιμασμένον τω διαβόλω και τοις αγγέλοις αυτού***» (Ματθ. 25, 41).

Η παραβολή των δέκα παρθένων μας διδάσκει επίσης το αναπάντεχο της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου, αλλά και το αναπάντεχο του θανάτου μας. **Έσχατα για τον κάθε πιστό είναι η στιγμή του θανάτου του**, διότι με τον ερχομό του θανάτου παγιώνεται δια παντός και αιωνίως η κατάστασή μας. Είναι βασική διδασκαλία της Εκκλησίας μας, πως «***εν τω Άδη ουκ έστι μετάνοια***». Ο ιερός Χρυσόστομος τόνισε πως «***Μη τοίνυν απλώς κλαίωμεν τους αποθανόντας, αλλά τους εν αμαρτίαις. Ούτοι θρήνων άξιοι, ούτοι κοπετών και δακρύων. Ποία γαρ ελπίς, είπε μοι, μετά αμαρτημάτων απελθείν, ένθα ουκ εστίν αμαρτήματα αποδύσασθαι; Έως μεν γαρ ώσιν Ενταύθα, ίσως ην προσδοκών πολλή, ότι μεταβαλούνται, ότι βελτίους έσονται. Αν δε απέλθωσι εις τον άδην ένθα ουκ εστίν από μετανοίας κερδάναί τι (εν γαρ τω Άδηφησί τις εξομολογήσεταί σοι;) πως ου θρήνων άξιοι;***». Το γεγονός του θανάτου είναι το

πλέον ενδεχόμενο στη φύσης μας και συνήθως το πλέον απρόοπτο γεγονός. Αν αμελήσουμε μπορεί να μας βρει ο θάνατος απροετοίμαστους και άρα προορισμένους για την αιώνια κόλαση!

Η υμνολογία της Αγίας και Μεγάλης Τρίτης είναι και αυτή καταπληκτική, όπως ολόκληρης της Μ. Εβδομάδος. Η ακολουθία του Όρθρου, η οποία, όπως είπαμε ψάλλεται τη Μ. Δευτέρα το βράδυ, για να μπορούν να την παρακολουθούν οι εργαζόμενοι πιστοί, αρχίζει με το γνωστό κατανυκτικό τροπάριο «***Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός…***». Ακολουθούν τα υπέροχα καθίσματα, ποιήματα του μεγάλου Ρωμανού του Μελωδού, «***Τον Νυμφίον αδελφοί αγαπήσωμεν…», «Βουλευτήριον, Σωτήρ, παρανομίας κατά σου…***» και το υπέροχο τροπάριο «***Ο Ιούδας τη γνώμη φιλαργυρεί κατά του διδασκάλου ο δυσμενής…***». Ακολουθεί η ευαγγελική περικοπή, η οποία περιέχει τα φοβερά «***ουαί***» του Κυρίου κατά των υποκριτών Φαρισαίων. Το κοντάκιο «***Την ώραν, ψυχή, του τέλους εννοήσασα…»,*** καθώς και ο Οίκος ***«Τι ραθυμείς, αθλία ψυχή μου;…»*** είναι σχετικά με το περιεχόμενο της ημέρας. Τα τροπάρια των Αίνων, ποιήματα του Κοσμά του Μελωδού και Ιωάννου μοναχού, «***Εν ταις λαμπρότησι των αγίων σου πως εισελεύσομαι ο ανάξιος;…», «Ο τη ψυχή ραθυμία νυστάξας…***» και «***Του κρύψαντος το τάλαντον…»,*** όπως και τα τροπάρια των Αποστίχων «***Δεύτε πιστοί επεργασώμεθα προθύμως τω Δεσπότη…», «Όταν έλθης εν δόξη μετ' αγγελικών δυνάμεων…*** **και** «***Ο Νυμφίος ο κάλλει ωραίος παρά πάντας ανθρώπους…***» είναι σχετικά με την περικοπή της παραβολής των δέκα Παρθένων. Προτρέπουν με άκρατο λυρισμό τους πιστούς να μιμηθούν τις φρόνιμες Παρθένες για να μη μείνουν έξω του «***Νυμφώνος Χριστού***». Τέλος το καταπληκτικό δοξαστικό, ποίημα και αυτό του αγίου Κοσμά, «***Ιδού σοι τάλαντον ο Δεσπότης εμπιστεύσει, ψυχή μου, φόβωδέξαι το χάρισμα…***» αναφέρεται στην άλλη επίσης παραστατική παραβολή του Κυρίου, αυτή των Ταλάντων.

Ως συνοδοιπόροι του Θείου Πάθους **θα πρέπει να έχουμε συνεχώς στραμμένη τη σκέψη μας πώς θα ενώσουμε την ψυχή μας με το Νυμφίο Χριστό. Τα φτηνά και εφήμερα πράγματα πρέπει να τα θέτουμε σε δεύτερη μοίρα, αν θέλουμε κι' εμείς να βρεθούμε στην ομάδα των φρονίμων παρθένων κατά τη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου**. Ο δρόμος του Θείου Πάθους δείχνει και σε μας το δικό μας δρόμο, ο οποίος είναι ατραπός μαρτυρίου, που όμως οδηγεί στη εν Χριστώ απολύτρωση και στην αιώνια ζωή.